

рішення (кожна із сторін) про передачу коштів між місцевими бюджетами без укладення договорів [6].

Викладене вище дає можливість зробити висновок: особливостями правового забезпечення бюджетної безпеки в умовах воєнного стану в Україні є: розширення повноважень у цій сфері Кабінету Міністрів України, місцевих органів виконавчої влади; наділення такими повноваженнями нових учасників бюджетного процесу – військових адміністрацій; призупинення застосування окремих норм Бюджетного кодексу України. Переконана, що вказані та інші зміни у правовому регулюванні бюджетного процесу сприятимуть оперативному і безперервному виконанню бюджетів та належному фінансуванню видатків на безпеку й оборону, а, отже, – забезпеченню бюджетної безпеки в умовах воєнного стану в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 26.04.2022 р.).

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n26> (дата звернення: 26.04.2022 р.).

3. Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України: Закон України від 15.03.2022 р. № 2134-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-20#n27> (дата звернення: 26.04.2022 р.).

4. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 68/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text> (дата звернення: 27.04.2022 р.).

5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 27.04.2022 р.).

6. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.04.2022 р.).

Кожура Л.О.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПРАВА ЧОЛОВІКІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЩОДО ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [1], Указу Президента України від 24.02.2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» [2], Кабінет Міністрів дозволив у період воєнного стану перетинати кордон чоловікам від 18 до 60 років, в яких є інвалідність і це підтверджено документально.

Нововведення, зокрема, затверджені постановами Кабінету Міністрів України від 29 березня 2022 р. № 383 [3] та від 01 квітня 2022 р. № 399 [4].

Згідно з цими Постановами, особи з інвалідністю мають право перетинати державний кордон за наявності таких документів: довідки до акту огляду медико-соціальною експертною комісією (форма первинної облікової документації № 157-1/о) або посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до законів України “Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю”, “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю”, в яких зазначено групу та причину інвалідності, або довідки для отримання пільг особами з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу, за формою, затвердженою Мінсоцполітики (далі — документи, що підтверджують інвалідність).

Перетин державного кордону може здійснюватися такими особами:

з інвалідністю I чи II групи — у супроводі одного або обох батьків, на утриманні яких перебуває така особа з інвалідністю, дружини /чоловіка, повнолітніх сина/ доньки, їх дружини/ чоловіка (за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки та інвалідність);

з інвалідністю I чи II групи або іншою особою, яка потребує постійного догляду, — у супроводі особи, яка здійснює постійний догляд за зазначеними категоріями осіб (за наявності документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд, а у разі супроводу особи з інвалідністю I чи II групи — додатково документів, що підтверджують інвалідність);

з інвалідністю, визнаною судом недієздатною, — у супроводі її опікуна (за наявності рішення про призначення опікуном над такою недієздатною особою), а у разі коли опікуна такій особі не призначено, — у супроводі одного з повнолітніх членів сім'ї (за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки та інвалідність);

з інвалідністю або іншими особами, які потребують постійного догляду, які проживають/перебувають у закладах/установах різних форм власності та підпорядкування і отримують соціальні послуги стаціонарного догляду, паліативного догляду, підтриманого проживання крім певних, визначених постановою КМУ категорій осіб з інвалідністю, — у супроводі осіб, у тому числі працівників закладу догляду, уповноважених директором закладу

догляду/ особою, яка його заміщує (за наявності наказу директора закладу догляду або особи, яка його заміщує, про виїзд осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, за межі України та документів, що підтверджують інвалідність).

Слід відзначити, що при цьому осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, можуть супроводжувати особи, у тому числі працівники закладу догляду, які не перебувають на військовому або спеціальному обліку в Міноборони, СБУ чи Службі зовнішньої розвідки, або працівники закладу догляду, які перебувають на військовому або спеціальному обліку в Міноборони, СБУ чи Службі зовнішньої розвідки, з розрахунку одна особа на 50 осіб з інвалідністю та інших осіб, які потребують постійного догляду.

Що стосується дітей з інвалідністю, то такий супровід для виїзду за межі України може здійснюватися матір'ю та / або батьком, опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями, які здійснюють такий супровід, за наявності посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги або довідки про отримання державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю, або індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю, виданої лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, або медичного висновку про дитину з інвалідністю до 18 років, а також документів, що підтверджують родинні зв'язки (у разі здійснення супроводу матір'ю та/або батьком), або документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, що супроводжує дитину з інвалідністю (у разі здійснення супроводу опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями).

Супровід дітей з інвалідністю для виїзду за межі України також може здійснюватися бабою, дідом, повнолітнім братом, сестрою, мачухою, вітчимою з урахуванням їх приналежності до переліку категорій осіб, які звільнені від військової служби та мобілізації, за наявності у них відповідних підтверджених документів та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Зазначимо, що при цьому виїзд за межі України визначених постановою КМУ категорій осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю чи інших осіб, які потребують постійного догляду, разом із супроводжуючою особою може здійснюватися не більше ніж один раз із часу введення на території України надзвичайного або воєнного стану до його припинення чи скасування.

Як відомо, у зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні, за деякими виключеннями, заборонено виїзд за межі країни чоловіків віком від 18 до 60 років. Крім виключень, зазначених вище, зазначені обмеження, не застосовуються до тих, хто має посвідчення про відстрочку від призову, висновок військово-лікарської комісії про непридатність з виключенням з військового обліку, на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18 років, які самостійно виховують дитину (дітей) віком до 18 років, на утриманні яких перебуває дитина з інвалідністю віком до 18 років або повнолітня дитина, яка є особою з інвалідністю I чи II групи, до досягнення

нею 23 років, усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, на утриманні яких перебувають діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування, віком до 18 років, зайняті постійним доглядом за особами, що його потребують, у разі відсутності інших осіб, які можуть здійснювати такий догляд.

Також перетнути державний кордон на виїзд з України можуть громадяни України, які виїхали до інших держав на постійне місце проживання, що відповідно документально підтверджено українськими дипустановами та здобувачі фахової передвищої та вищої освіти, асистенти-стажисти, аспіранти та докторанти, які навчаються за кордоном за денною або дуальною формами здобуття освіти (студенти, слухачі).

Крім того, перетнути кордон на виїзд з України можуть особи, які здійснюють перевезення для потреб Сил оборони України, перевезення медичних, гуманітарних вантажів, а також військовозобов'язані працівники підприємств залізничного транспорту, які забезпечують функціонування та безперебійну роботу залізниці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250 (у редакції від 27.04.2022 р.)

2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64. URL. [https:// УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №64/2022](https://ukaz.president.gov.ua) — Офіційне інтернет-представництво Президента України (president.gov.ua)

3. Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2022 р. № 383. URL. [https:// Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України | Кабінет Міністрів України \(kmu.gov.ua\)](https://kmu.gov.ua)

4. Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України : Постанова Кабінету Міністрів України від від 01 квітня 2022 р. № 399. URL. [https:// Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України | Кабінет Міністрів України \(kmu.gov.ua\)](https://kmu.gov.ua)

Кравченко М.Г.,
доктор юридичних наук,
професор кафедри теорії та історії права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

**ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПЕРЕХІД УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ**